

POSTANOWIENIE

Dnia 2 kwietnia 2008 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Sychowicz (przewodniczący)

SSN Marian Kocon (sprawozdawca)

SSN Krzysztof Strzelczyk

w sprawie z wniosku Skarbu Państwa - Prezydenta Miasta K.
przy uczestnictwie Fabryki Produktów Chemicznych "L(...)" S.A. w K. w likwidacji
o stwierdzenie nabycia własności nieruchomości przez zasiedzenie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 2 kwietnia 2008 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy
od postanowienia Sądu Okręgowego w K. z dnia 23 kwietnia 2007 r., sygn. akt II Cz
(...),

**uchyla zaskarżone postanowienie Sądu Okręgowego w K. i oddala zażalenie
uczestnika Fabryki Produktów Chemicznych "L(...)" S.A. w K. w likwidacji.**

Uzasadnienie

Sąd Okręgowy w K. postanowieniem z dnia 23 kwietnia 2007 r. zmienił postanowienie Sądu Rejonowego w K. w ten sposób, że odrzucił wniosek Skarbu Państwa – Prezydenta Miasta K. o stwierdzenie nabycia przez zasiedzenie prawa własności nieruchomości stanowiącej działkę nr (...) o pow. 21810 m² oraz działkę nr (...) /2 o pow. 6670 m² położonych w K. Sąd uznał, że zachodzi powaga rzeczy osądzonej, ponieważ we wcześniej wszczętej sprawie przez wnioskodawcę i w sprawie niniejszej zarówno podstawa faktyczna i prawna żądania wniosku, jak i krąg uczestników były identyczne.

Skarga kasacyjna wnioskodawcy - oparta na podstawie drugiej z art. 398² k.p.c. – zawiera zarzut naruszenia art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. w zw. z art. 366 k.p.c. w zw. 365 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., i zmierza do uchylenia zaskarżonego postanowienia oraz oddalenia zażalenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Na wstępie trzeba zauważyć, że wniosek o stwierdzenie zasiedzenia działek nr (...) i (...)/2 został oddalony prawomocnym postanowieniem Sądu Rejonowego z dnia 26 września 2002 r. w istocie z tej przyczyny, iż nabycie własności nieokreślonej ich części przez Skarb Państwa nastąpiło już wcześniej na podstawie decyzji z 1971 r. wywłaszczającej poprzednich właścicieli. Poza tym, że później nastąpiło prawomocne i ostateczne wyeliminowanie tej decyzji z obrotu prawnego w wyniku decyzji Ministra Infrastruktury z dnia 15 czerwca 2005 r. stwierdzającej jej nieważność.

Trzeba w związku z tym przypomnieć, że w postępowaniu nieprocesowym związanie prawomocnym postanowieniem orzekającym co do istoty sprawy - odmiennie niż w procesie (art. 365 § 1 k.p.c.) - zależy od charakteru orzeczenia. W wypadku postanowień uwzględniających żądanie wniosku związanie ma charakter bezwzględny, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej (art. 523 zd. pierwsze k.p.c.), natomiast postanowienia oddalające wniosek mogą być zmieniane przez sąd w razie zmiany okoliczności sprawy, zaszytych po uprawomocnieniu się takiego postanowienia (art. 523 zd. drugie k.p.c.). Przez „okoliczności sprawy” należy przy tym rozumieć stan faktyczny decydujący o oddaleniu wniosku. Do zmiany prawomocnego postanowienia na podstawie art. 523 zd. drugie k.p.c. może dojść w następstwie złożenia wniosku o zmianę poprzedniego postanowienia oddalającego wniosek (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 21 marca 1973 r., III CRN 429/72, OSPiKA 1973, nr 10, poz. 196, z dnia 4 lutego 1999 r., II CKN 172/98, niepubl., i z dnia 22 stycznia 2003 r., IV CKN 1689/00, niepubl., a także uchwałę z dnia 12 marca 2003 r., III CZP 97/02, OSNC 2003, nr 12, poz. 160). Regulacja ta ma charakter wyjątkowy, stwarza bowiem zainteresowanemu – w razie zmiany okoliczności sprawy - możliwość wystąpienia o zmianę prawomocnego postanowienia oddalającego wniosek, bez potrzeby wszczynania nowego postępowania co do tego samego przedmiotu.

W niniejszej sprawie skarżący nie wystąpił z wnioskiem o zmianę prawomocnego postanowienia oddalającego jego wniosek o zasiedzenie lecz z nowym wnioskiem o stwierdzenie zasiedzenia.

Przepis art. 523 zd. 2 k.p.c. otwiera wprawdzie możliwość złożenia wniosku o zmianę prawomocnego postanowienia w razie zmiany okoliczności sprawy, lecz nie wyklucza tego, aby zainteresowany podmiot zamiast wystąpić z takim wnioskiem wszczął nowe postępowanie. Sąd nie może z urzędu „potraktować” wniosku o wszczęcie nowego postępowania jako wniosku o zmianę prawomocnego postanowienia, a co za tym idzie, Sąd pierwszej instancji w niniejszej sprawie słusznie ocenił ponowny wniosek o stwierdzenie zasiedzenia jako wniosek inicjujący nowe postępowanie, a nie jako wniosek o zmianę wcześniejszego prawomocnego postanowienia oddalającego wniosek o stwierdzenie zasiedzenia.

Sąd Rejonowy w postępowaniu zakończonym prawomocnym postanowieniem z dnia 26 września 2002 r. wyszedł w istocie rzeczy z założenia, że Skarb Państwa jest właścicielem objętych wnioskiem działek gruntu wskutek decyzji wywłaszczeniowej, pomijając granice własności wynikające z tej decyzji, i w związku z tym stanął na stanowisku, że Skarb Państwa nie nabył własności tych działek przez zasiedzenie ponieważ to prawo przysługuje mu z innego tytułu. W rezultacie powaga rzeczy osądzonej postanowienia z dnia 26 września 2002 r. obejmuje wyłącznie rozstrzygnięcie w postaci oddalenia wniosku o stwierdzenie zasiedzenia z powodu przysługiwania wnioskodawcy prawa własności z innego tytułu. Sąd Rejonowy bowiem nie rozstrzygał o tym, czy posiadanie wnioskodawcy miało charakter samoistny czy też niesamoistny oraz czy upłynął wymagany ustawą termin.

W konsekwencji, o dopuszczalności merytorycznego rozpoznania tego nowego wniosku o stwierdzenie zasiedzenia przesądza okoliczność, iż po wydaniu poprzedniego postanowienia oddalającego wniosek o stwierdzenie zasiedzenia zaistniała zmiana okoliczności faktycznych wynikająca z prawomocnego i ostatecznego wyeliminowania decyzji z 1971 r., powodująca to, że nowy wniosek dotyczy sprawy mającej inną podstawę faktyczną, a tym samym sprawy różnej od tej, którą rozstrzygnął sąd oddalając pierwotny wniosek.

Z powyższych rozważań wynika, że podniesiony w skardze kasacyjnej zarzut naruszenia art. 366 w związku z art. 13 § 2 k.p.c. jest uzasadniony. Z tych przyczyn Sąd Najwyższy orzekł, jak w postanowieniu.